

Stalinské procesy /pokračování/.

Roku 1310 stanul před inkvizičním soudem v Paříži templářský rytíř Enrique Wiliem Le Dyck a prohlásil, že poté co viděl svých 54 přátel odvážet na hranici, ovládl ho takový strach, že by byl ~~schopen~~ schopen doznat cokoli jen, aby nebyl upálen. Ví, že bych přiznal všechno, řekl inkvizitorům, a kdyby se mě někdo tázal zda jsem umučil našeho Pána, Ježíše Krista, s radostí to přiznám, jen abych unikl smrti na hranici. Potom na mučidlech doznal všechno co s po něm žádalo. Jenom nesmíte soudcům povědět nic z toho co jsem řekl vám, naléhal na inkvizitory, jinak by mne určitě poslali na hranici. Robert Peyn na tom to případě muže, který v podstatě prosí inkvizitory o ochranu před inkvizicí demonstuje techniku rozdrčení lidské osobnosti jež byla uplatňována v případech moskevských procesů.

Ona příprava byla nezbytná. Vezměme Kameněv a Zinověv. Po revoluci je Lenin postavil do čela sovětů v Leningradě a Moskvě, tedy na dvě nejdůležitější místa sovětského systému. Oba byli členy stranického vedení. Zinověv byl navíc první předsedou komunistické Internacionály. Kameněv zastupoval Lenina po dobu jeho nemoci a podepisoval na jeho pokyn dekryty předsedy vlády lidových komisařů. Fakticky tedy byl ~~hlavou~~ hlavou sovětské vlády. Tak tomu bylo před pouhými 10 lety. Právě proto Stalinovi na procesech tolik záleželo. Hrál zase jednu ze svých podvojných her. V zahraniční politice se tehdy Sovětský svaz, novopečený člen Společnosti národů prezentoval jako korektní partner demokratických států GPU byla zrušena a NKVD? Ministerstvo vnitra má přece každý stát! Gorkij a Bucharin sepisovali slohová čvícení o socialistickém humanismu. Žije se lépe, žije se radostněji prohlásil po první pětiletce Stalin. A za touto kořovou clonou připravoval nejzbyšlejší teror, jaký zatím dějiny nepoznaly. Stalin potřeboval zničit své odpůrce, Stalin potřeboval, aby se zničili sami. Aby popřeli své životní úsilí, své spisy, své vzájemné přátelství s Leninem. To vše muselo být popřeno tak důkladně, jakoby to nikdy neexistovalo. Oni sami museli prohlásit, že po celý život hráli komedii. Že nikdy nebyli revolucionáři, že už kdysi dávno vstupovali do strany s úmyslem zrazovat a že ji také zároveň jako spojenci Trockého a cizích imperialistických služeb také zrazovali. Žádné důkazy nebyly nikdy předloženy. NKVD si pohrávalo s myšlenkou padělat nějaké dokumenty německého zpravodajství, ale Stalin usoudil, že by to mohla být příliš nebezpečná provokace. Existenci zt.zv. trockisticko-zinověvského centra a všech center dalších dokazovala jen a jen přiznání obžalovaných. Několik západních i nonkonformistických ruských historiků v této souvislosti připomíná, že když se po revoluci v březnu 1917 otevřely archivy carské policie našla se v nich přebohatá snůška o činnosti veškeré opozice, pochopitelně včetně bolševiků. Jejich zachycená a zabavená korespondence, poznámky, koncepty, politické spisy, různé doklady atd. Proti údajným spílencům z t.zv. trockisticko-zinověvského centra a všech podobných fiktivních spiknutí, nepředložil NKVD a prokurátor nic ani vzdáleně srovnatelného. Nepočítáme-li pas republiky Honduras, který koupil obžalovaný Olberg v Praze, od nějakého agenta gestapa, od nějakého trockisty za 13 tisíc korun, či jakéhosi německého filmového časopisu na němž prý byly napsány neviditelným inkoustem Trockého směrnic a příkazy. Chatrností těchto důkazů si byli dobře vědomi i režiséři těchto procesů. Při soudním líčení je sice předložili, ale nepřáli si, aby se jimi někdo podrobněji zabýval. O procesech byly vydávány celé knihy i se soudními protokoly, ale ty prodělávaly zajímavé proměny o nichž psaly londýnské The Times už v r.1935. ~~Maxpřxx~~ Zde je čas připomenout některé analogie s procesem s Rudolfem Slánským a jeho společníky v listopadu 1952. Slánský byl sice zatčen na podkladě zadržnému dopisu "velkému metaři" ale při procesy se o tomto dopisu mluvilo okrajově, asi jako o Olbergově honduraském pasu v r.1935. Také výsledky obžalovaných i výsledky svědků byly pak v knižním vydání drasticky redigovány a choulostivější partie prostě vyškrtnuty. ~~Vilém~~ I v redigovaném sborníku o procesy s zinověvskotrockistickým centrem však najdeme pasáže, které již v r.1935 všem inteligentním a ~~kritickým~~ kritickým pozorovatelům sdělovaly co asi soudnímu líčení předcházelo. Čteme zápis otázek a odpovědí. Otázky klade prokurátor Vyšinskij, odpovídá obžalovaný Zinověv. Proč jste opustil centrum? Nemyslel jsem na to opustit centrum, protože centrum neexistovalo. Centrum, že neexistovalo? O čem to mluvíte? Tady Vyšinskij poznal hrozící nebezpečí a hned položil obžalovaným ~~Merežkovskému~~, Zinověvovi, Jevdokimovovi a Pacajevovi, další otázku.

Existovalo centrum? Když nyní dokonale zmanipulovaní přítakali, položil tu- též otázku ještě jednou Smirnovovi a ten, alespoň podle protokolu neodpověděl. Jindy se projevíly příznaky vážného porušení vězňovy psychiky. Citujeme z výsle- chu Smirnova prokurátorem Vyšinským. Byl jste v přímém spojení s Trockým? Měl jsem dvě adresy. Ptám se zda existovalo spojení? Měl jsem dvě adresy. Povězte mi zda existovalo spojení? Jestliže se adresám může říkat spojení... Jak byste tomu chtěl jinak říkat? Řekl jsem, že jsem dostal dvě adresy. Byli jste v osob- ním styku? Neexistoval žádný osobní styk. Existovalo písemné spojení s Trockým? Existovalo písemné spojení s tajemníkem Trockého. To zajisté stačí! Z uvedeného je zřejmé, že žaloba a nález se opírala výhradně o doznání obžalovaných a jejich vzájemně usvědčujících výpovědí.

U pozorovatelů to vyvolávalo otázku jak takové výpovědi a doznání možno dosá- hnout. Nikdo rozumný nemohl připustit, že staří Leninovi spolupracovníci sloužili revolučnímu komunistickému hnutí jen proto, aby je rozvrátili a zničili. Pro- tože moderní svět neměl s divadelními procesy ještě zkušenosti, Pozapomnělo se na historii čarodějnických a jiných inkvizičních procesů, jejichž metody v mno- hém převzaly vyšetřovatelé NKVD a soudilo se že obžalovaní byli drogováni. Stejná domněnka se vynořila u nás za procesu se Slánským. Drogy zvláště scopolamin, lze se značným rizikem jako u všech jedů použít k vynucení pravdivé výpovědi, není však doložen ani jediný případ, kdy by byl obžalovaný nadopován drogami při vystoupení v divadelním procesu. Užívalo se metod jiných a účinnějších. V souvi- slosti s případem dvou sovětských letců, kteří v r.1934 odletěli za hranice, se vydal dekret o odpovědnosti všech členů rodiny za velezrádný čin jednoho z nich. Kdo o činu předem věděl a neoznámil ho, byl odsouzen podle téhož paragrafu jenž se vztahoval na pachatele. Když bylo něco podobného zavedeno o deset let pozdě- jí v nacistickém Německu, říkalo se tomu rodové ručení.

Nedosti na tom. 7.dubna 1935 vyšel dekret umožňující uložit všechny existující tresty včetně trestu smrti všem obžalovaným starším 12 let. Dekret byl publi- kován. Už dříve se vědělo, že za hladomoru, který nastal v důsledku kolektiviza- ce, Stalin v r.1932 nařídil bez soudu střílet bezprizorné děti přistižené při krádeži potravin z vlaků. Nebylo také zapomenuto, že careviči Alexijovi bylo ne- celých 13 když byl s celou carskou rodinou dne 16. července 1918 na příkaz z Moskvy zavražděn v Jekatěrinburgu nyní Sverdlovsku. Nikdo, ale nechápal, proč Stalin dal dekret, ještě publikovat. Dekret a jeho zveřejnění přímo souvisely s připravovanými procesy. Vyšetřovatelé dostali příkaz aby tento dekret měli stá- na psacím stole a aby s nimi seznamovali vyšetřovance. Z řady pramenů víme, že tento nátlak byl uplatněn přímo m.j. proti Zinověvovi a Kameněvovi. Když dlouho odolávali brutálním vyšetřovacím metodám, posléze dostali na vybranou. Buď se podrobí a budou vypovídat v procesu podle scénáře podle potřeb strany a tudíž budou natrvalo vyřazeni z politiky, ale přežijí. A nebo budou souzeni za zavře- nými dveřmi a budou popraveni nejenom oni, ale také jejich blízcí a velká část jejich stoupenců. Potom byli nejdříve drženi v přetopených celách a až za ně- jakou dobu dostali příležitost kapitulovat. První se podvolil Zinověv a umožni- lí mu, aby přemluvil také Kameněva. Oba pak jen žádali, aby ji jejich životy za- ručilo celé Politbyro. Nestalo se tak. Přijala je pouze komise složená ze Stali- na a zástupců veřejnosti a bylo jim slíbeno, že odsouzení budou pracovat v izo- ci a tam pracovat na jakýchsi vědeckých úkolech. Andrej Vyšinskij nebyl jen pra- ktik divadelních procesů. Vstoupil do historie také jako svého druhu "právní te- oretik". Také u nás vyšly jeho práce. Možná se jště někde po knihovnách najdou. Proto jen stručně. Vyšinskij vypracoval teorii nepřímého důkazu a koncepci příz- nání jako důkazu vrcholného. K t.zv. nepřímému důkazu: je to falšešně postavený sylogismus, který by neobstál před gymnasiálním absolventem filosofické propede- utiky. Vypadal asi takto. Kdo se stýká s trockisty je trockista. Jelikož trocki- sta usiluje o svržení sovětské moci tudíž i XY usiluje atd. Konkrétní příklad najdete v "Doznání" Artura Londona, které bylo v r.1968 vydáno i u nás. Zvěty "V Moskvě jsem bydlel v hotelu, kde se zdržovalo mnoho trockistů", vyvozovali vyšetřovatelé StB, že trockistou musel být i London a nutili ho k příslušnému přiznání. Ten hotel mimochodem řečeno, byl známý moskevský stranický hotel Lux, v němž bydleli všichni zahraniční komunisté. Koncepce přiznání jako vrcholného důkazu byla jednoduše z nouze cnost. Jiné důkazy proti obviněným v moskevských procesech prostě neexistovaly. A nešlo je dost dobře ani zfabrikovat. Mimo to považoval Stalin za daleko cennější budou-li jeho protivníci sami svědčit proti sobě, popřou-li celou svou minulost a to mu usnadní přepisovat dějiny a vytvá- řet legendy o sobě samém. Už zmíněný dekret o trestu smrti s předchozím dekretem o společné odpovědnosti členů rodiny byl jedinečným prostředkem nátlaku a vydí- rání. Ve všech případech by však ke zpracování vyšetřovanců asi jenom nestačil Vilém Hejl. X Svobodná Evropa. Pokračování.